

POSUDEK

na disertační práci JUDr. Jana Kittricha na téma „Právo na sebeobranu v současném mezinárodním právu“

Disertační práce je věnována stále aktuální problematice. Práce je členěna na úvod, čtyři části a závěr. Disertační práce má celkový rozsah 249 stran. Cílem práce je poskytnout ucelený pohled na problematiku hlavních aspektů práva na sebeobranu a charakterizovat jeho postavení v současném mezinárodním právu. Stávající právní i faktický stav sebeobrany bude v práci podrobně analyzován za účelem zjištění, zda je vyhovující a popřípadě jakým směrem by se mohl či měl dále vyvíjet (str. 9).

V první kapitole se disertant mimo jiné zabývá otázkami použití síly v historické perspektivě. Následuje kapitola o konceptu individuální sebeobrany. Analyzuje zde základní podmínky, které musí sebeobrana vykazovat jako je proporcionalita, nezbytnost, bezprostřednost. V otázkách proporcionality rozebírá disertant problematiku funkčního a kvantitativního přístupu. Funkční přístup neakcentuje vzájemné poměrování intenzity či rozsahu použité síly, ale spíše účel pro který byla síla použita. Na funkční přístup podle autora odkazovaly např. USA v případě ropných plošin z roku 2003. Vystává otázka zda funkční pojetí není účelové. Disertant by měl vyjádřit svůj názor na výklad pojmu proporcionalita, tak aby tato podmínka byla v souladu s mezinárodním právem.

Následující kapitola vymezuje pojem ozbrojeného útoku. Kapitola je nejrozsáhlejší a dá se říci, že představuje jádro disertační práce. Disertant konstatuje, že právo vyplývající z Charty OSN se shoduje s obyčejovým mezinárodním právem, které povoluje výkon práva na sebeobranu při výskytu ozbrojeného útoku. Dále podle něj povoluje obyčejové právo použít sílu v sebeobraně i jako preventivní opatření, v situaci, kdy lze očekávat bezprostředně hrozící útok. Na čem uchazeč zakládá toto své tvrzení? Na str. 47 se autor přiklání k definici ozbrojeného útoku podle prof. V. Lowe. Jaká je definice ozbrojeného útoku samotného disertanta? Dále uchazeč na str. 49 lituje, že se namísto definice pojmu agrese nepodařilo státům definovat ozbrojený útok, který by byl důležitější pro potřeby čl. 51 Charty OSN. Lze si položit otázku zda to nebyl záměr států nemít přesnou definici ozbrojeného útoku? Na str. 54 a násl. uchazeč uvádí příklady, že k ozbrojenému útoku může dojít i na svrchovaném území třetího státu. Jako příklad zde uvádí zásahy státu v souvislosti s násilnými činy vůči

velvyslanectvím daného státu, případně jejich obsazením. Vystává otázka zda v těchto případech je sebeobrana přípustná? Ještě problematičtější může být otázka útoku na občany daného státu, případně jeho obchodní flotilu či letadlo. Je v těchto případech sebeobrana vůbec pojmově přípustná?

V části C8 se autor zabývá otázkami opakovaných útoků menší intenzity. V této souvislosti zaměřil svou pozornost na zásahy Izraele vůči Hizbaláhu, tj. na území státu Libanon . V tomto směru konstatuje, že Libanon porušuje obecně uznávanou povinnost udržovat mezinárodní standard veřejného pořádku na svém území. Dále uvádí, že porušení této povinnosti ještě neznamena automatickou možnost použití vojenské síly v sebeobraně . S tímto závěrem lze souhlasit. Dále uchazeč cituje názory některých odborníků na mezinárodní právo (např. A. Zimmermana), že Libanon je odpovědný za útoky Hizbaláhu z toho důvodu, že porušuje povinnosti vyplývající ze závazných rezolucí Rady bezpečnosti. Dále konstatuje, že tento model přičitatelnosti je zcela nový a bude záležet na mezistátní praxi, zda by jej mohla jakkoli reflektovat a přináší určitou možnost státu, jak za zcela výjimečné situace chránit proti pasivitě sousedního státu, na jehož území se nachází či operuje teroristická skupina. Znamená to, že tato úvaha vede k závěru, že v případě porušení rezoluce Rady bezpečnosti je dotčený stát oprávněn zasáhnout z titulu své sebeobraně? Nemůžete to znamenat změnu v koncepci práva na sebeobranu, kterou se tak rozšíří možnosti legálního použití síly? Dále se zabývá problematikou práva na sebeobranu v případě teroristických útoků. Vystává otázka, zda je právo na sebeobranu legální i v případech reakcí na útoky teroristických skupin, které nejsou spojeny s žádným státem? Na základě výše uvedeného vystává otázka jaký je vztah práva na sebeobranu k pravidlům o mezinárodní odpovědnosti států?

Následující části disertační práce jsou věnovány problematice preventivní a preemptivní sebeobraně. Autor zde podrobně analyzuje různé přístupy k preventivní a preemptivní sebeobraně. Při ústní obhajobě by mohl vyjádřit svůj názor na preventivní a preemptivní sebeobranu. Přínosný je i závěr práce, který obsahuje návrhy a názory autora na změny v právu na sebeobranu, aby byla schopna dosáhnout svého účelu. V této souvislosti by mohl disertant vyjádřit svůj názor na to zda je nutné doplnit a zpřesnit čl. 51 Charty OSN.

Pokud jde o hodnocení, v disertační práci disertant naplnil stanovený cíl. Autor si zvolil téma, které je předmětem celé řady právních analýz a je podrobno častému zkoumání i kritice. Je zřejmé, že přes určitou tradičnost tématu, existují různé pohledy a názory na něj. Autorovi se podařilo přesvědčivě analyzovat různé přístupy a poukázal i na nedorozumění a problematické aspekty práva na sebeobranu. V tomto směru rozebírá názory řady odborníků

na mezinárodní právo, kteří se touto problematikou zabývají. Ve své práci vyjádřil i to, že se jedná o institut jehož výklad je předmětem vývoje. Podařilo se mu přesvědčivě analyzovat normy mezinárodního práva v oblasti práva na sebeobranu na konkrétní případy. Disertant vyjádřil v bohaté míře své názory a prokázal že se s danou problematikou podrobně seznámil. Pokud jde o literaturu, použil řady děl českých i zahraničních autorů, které se vztahují k dané problematice. Dále použil dokumenty, judikaturu a také internetové zdroje, které se vztahují k danému tématu.

Disertační práce splňuje požadavky kladené na tyto práce a **doporučuji** jí k ústní obhajobě. Po úspěšné obhajobě navrhuji udělení vědeckého titulu Ph.D.

Při ústní obhajobě doporučuji, aby se uchazeč zaměřil na výše zmíněné otázky a připomínky

V Praze dne 5. září 2012

doc. JUDr. Jan Ondřej, CSc., DSc.